

Kunnskapsdepartementet
v/ Utdanningsdirektoratet (post@udir.no)
Postboks 9359
0135 Oslo

Vår dato: 04.09.2017
Deres dato: 04.05.2017
Vår referanse: Jørgen Leegaard
Deres referanse: 2017/3485

Høringssvar – Endringer i den yrkesfaglige tilbudsstrukturen

Byggenæringens Landsforening (BNL) viser til høringsbrev fra Utdanningsdirektoratet på vegne av Kunnskapsdepartementet av 4. mai 2017 om forslag til endringer i den yrkesfaglige tilbudsstrukturen. BNL viser også til våre brev av 1. september 2010, 23. mai 2012 og 27. september 2016 hvor vi har fremmet en rekke forslag til endringer og forbedringer i den yrkesfaglige utdanningen for bygg og anlegg. Vi viser også til det yrkesfaglige utvalget for bygg, elektro og industri, og de andre yrkesfaglige utvalgene som ble nedsatt i forbindelse med gjennomgangen av tilbudsstrukturen. Det vises også til forslagene fra Faglig råd for bygg- og anleggsteknikk.

BNL har valgt å sende høringssvaret i brevs form fordi vi finner Utdanningsdirektoratets struktur for hørings svar lite fleksibel. BNL forutsetter at Kunnskapsdepartementet gjøres kjent med hele BNLs hørings svar.

I hørings svaret svarer vi på det generelle i høringen, fordypning og forslagene i de enkelte utdanningsprogram BNL har interesse i. I tillegg har BNL valgt å legge særlig vekt på opprettelse av regionale/nasjonale kompetansesentre for mindre fag, etablering av systematisk vekslings for byggfagene og etablering av et byggmontasjefag.

I den generelle delen av høringen har departementet ikke tatt med regionale/nasjonale kompetansesentre og vekslings. BNL mener at disse elementene må være en del av den nye tilbudsstrukturen for at den skal dekke byggenæringens fremtidige kompetansebehov. Regionale/nasjonale kompetansesentre må være en del av ny tilbudsstruktur for å samle kompetansen i mindre fag, for å utvikle og bevare kompetansen og å sikre elevgrunnet. BNL frykter at de små fagene vil forsvinne dersom de ikke tas vare på og gis et tilbud gjennom slike sentre.

BNL mener også at tilbudsstrukturen må inkludere en innføring av systematisk vekslings mellom skole og bedrift for de fag som ønsker det. BNL mener at den beste læringen skjer i systematisk vekslings mellom de to læringsarenaene; skole og bedrift (læring i arbeid).

Byggenæringen har også behov for et nytt lærefag; Byggmontasjefaget. Det er behov for fagutdannede med grunnleggende kompetanse i montasje av store, tunge og kompliserte prefabrikkerte elementer.

BNL støtter innføring av fordypning i lærefag i Vg3 for de fag som ønsker det. I tillegg beskriver vi en fordypning for anleggsgag med flere, som vi har valgt å kalle for *fagområder*.

BNL støtter også opprettelsen av Ventilasjonsteknikkerfaget, som er foreslått lagt til utdanningsprogrammet Elektro.

BNLs hørings svar er bygget opp i fire deler: Første del er beskrivelse av bygge- og anleggsnæringen (byggenæringen) og næringens rekrutterings- og kompetansebehov, andre del er våre kommentarer til generell del av høringen, tredje del er kommentarer til forslaget om fordypninger i Vg3 – læretiden i bedrift, og fjerde del er de enkelte forslagene som gjelder bygg og anlegg i tillegg til andre elementer.

Første del - Beskrivelse

De foreslåtte endringene skal bidra til at fag- og yrkesopplæringen (fagutdanningen) blir mer relevant for arbeidslivets behov for faglært kompetanse. Arbeidslivet trenger fagarbeidere med teoretisk og yrkesfaglig kompetanse på høyt nivå. Utdanningstilbudene må gi ungdommen et faglig fundament og motivasjon til å lære mer, for å møte nye produksjonsmåter og ny teknologi. Utdanningen må også være tilpasset voksnes behov for å gjennomføre læretid, samt behov for å kunne formalisere sin kompetanse gjennom praksiskandidatordningen. Fagutdanningen må holde høy kvalitet, og både utdanningens struktur, innhold og læringsutbytte må bidra til dette.

Bygge- og anleggsnæringen (byggenæringen) er den største næringen i Norge målt i antall bedrifter, med over 50 000 foretak registret i Brønnøysund. Vi utgjør den største distriktsnæringen og vi er den nest største næringen regnet i sysselsetting. Byggenæringen omsetter i dag for om lag 500 milliarder i året og har om lag 230 000 medarbeidere i utførende del. Om lag 60 % av produksjonspersonellet har formell kompetanse¹. Skal næringen kunne vokse, levere den kvalitet og produktivitet som forventes av samfunnet, må næringen ha de fremste fagarbeiderne og håndverkerne i sin produksjon, i tillegg til fagskole- og ingeniørutdannede. Dette krever en stabil rekruttering av kvalifiserte søkere til næringen.

Alle kjente fremskrivninger av behovet for ulike typer arbeidskraft og kompetanse i næringen på kort, mellomlang^{2,3,4} og lang sikt⁵, viser at det i dag er et stort udekket behov for kvalifisert arbeidskraft. SSB anslår en mangel på 90 000 fagarbeidere i 2035 med dagens gjennomføring. NHOs Kompetansebarometer fra 2017 viser at håndverksfag og ingeniør og tekniske fag er mest etterspurt blant NHOs bedrifter.

Byggenæringen har behov for mellom 7 000 og 10 000 nye medarbeidere hvert år i årene som kommer. Om lag 2/3 av disse er håndverkere og fagarbeidere i alle næringens lærefag. Det har vært en nedgang i søkingen til byggenæringens fag siden 2006, og til tross for en positiv utvikling de siste årene, er ikke økningen tilstrekkelig. Vi er bekymret for utviklingen, og for hvordan vi skal dekke fremtidens arbeidskraft- og kompetansebehov. En god og relevant utdanningsstruktur vil etter BNLs mening bidra til å øke rekrutteringen til bygge- og anleggsnæringen.

¹ Rapport 2012 Build Up Skills, utarbeidet for Lavenergiprogrammet i forbindelse med EU-prosjekt

² Byggenæringens fremtidsbarometer 2017

³ Fafo-rapport (2017) *Arbeidstakere i byggenæringen i 2008 og 2014*.

⁴ NHOs Kompetansebarometer 2017, ,

⁵ SSB (2010) *Demand and Supply of Labor by Education*

Noen av fagene innen bygg- og anleggsteknikk har blitt mindre med årene, og sliter med rekrutteringen til fagene. Disse fagene må bli mer synlige ved at de må kunne presentere seg for elevene i Vg1, slik at det blir lettere for elevene å ta riktig valg. BNL mener også at det må være et krav at faglærerne i de respektive lærefagene er utdannet i faget de underviser i. Dersom faglærere ikke er tilgjengelig, bør man benytte fagpersoner fra bedrifter.

I takt med resten av samfunnet er også byggenæringen i en rivende utvikling. Ny teknologi, digitalisering, prosesser, modulbygging, nye byggemetoder, nye maskiner, og økt grad av globalisering er pådrivere for at fagene må endre og tilpasse seg fremtidens kompetansebehov. Samtidig skal fagene ivareta sin historie, gamle byggeskikker og kunnskap, for å kunne rehabilitere og restaurere eldre bygninger og anlegg. Byggenæringen skal være med å løse klimautfordringene ved å bygge energieffektivt og klima- og miljøvennlig, og vi skal ta vare på bygningsarven. Stortinget har også i denne perioden behandlet *Nasjonal transportplan*⁶ og det skal investeres om lag 1 000 milliarder de 10 neste årene i landets infrastruktur.

På bakgrunn av dette må medarbeidere videreutvikle sin kompetanse, slik at næringen er i stand til å gjennomføre de oppdrag som samfunnet bestiller. Utdanningen må derfor tilpasses de behov og endringer som er i næringen.

Tilbudsstrukturen har blitt grundig behandlet i BNL-fellesskapet. Innspillene tegner et bilde av en mangfoldig næring med mange ulike behov. Vi trenger en fleksibel utdanning som tar høyde for både små og store bedrifter, små og store fag, modne ungdommer og voksne som tar et bevisst utdanningsvalg, men også umodne ungdommer som ikke er klare for arbeidslivets krav enda og "skoletrøtt" ungdom som er overmodne for å komme inn i arbeidslivet raskest mulig.

Vi må ivareta de klassiske håndverksfagene og utvikle fagene slik at de ivaretar både fortidens og fremtidens kompetansebehov, i tråd med utviklingen i byggenæringen og samfunnet. BNL mener at våre forslag til endringer må gjennomføres snarest mulig, slik at fagutdanningen for bygge- og anleggsnæringen i Norge er relevant og fremtidsrettet for den enkelte ungdom og for arbeidslivet. Det er avgjørende at bedriftene våre finner fagutdanningen så attraktiv at de fortsatt velger å satse på å være del av lærlingeordningen og utdanningssystemet.

Andre del – Kommentarer til generell del av høringen

- BNL mener at nasjonale/regionale kompetansesentre må opprettes for å ivareta de mindre fagenes behov for tilbud. Disse sentrene bør fungere som en ressurs for tilbudene i de aktuelle fagene, dvs. at de bør være en ressurs både for lokale tilbud (hjemskolen) og for tilbud på de nasjonale/regionale sentrene. BNL mener at nasjonale/regionale kompetansesentre må være en del av ny tilbudsstruktur.
- BNL mener at utdanningen skal foregå i en systematisk veksling mellom de to læringsarenaene; skole og bedrift, for de fag hvor fageierne ønsker det.
- BNL mener at det må etableres et nytt lærefag; Byggmontasjefaget.

⁶ Se nettsiden: <http://www.ntp.dep.no/>

BNL er fornøyd med at det foreslås at det skal være arbeidslivets behov som skal legges til grunn for tilbudene i den nye strukturen. For å dekke bygge- og anleggsnæringens fremtidige kompetansebehov må vi ha en systematisk veksling mellom skole og bedrift som læringsarenaer, nasjonale/regionale kompetansesentre for mindre lærefag slik at de får reelle tilbud, og vi må få godkjent nytt Byggmontasjefag.

Nasjonale/regionale kompetansesentre

I avsnitt 3 i *Høring av endringer i den yrkesfaglige tilbudsstrukturen* skriver Kunnskapsdepartementet at arbeidslivet har uttrykt misnøye med at elevene har et for svakt grunnlag før de starter læretiden. Dette samsvarer også godt med det BNLs medlemsbedrifter i lang tid har meldt tilbake til BNL og bransjene, dvs. at elevene ikke har hatt nødvendig grunnlag og kompetanse fra skolen før de begynner i lære.

I avsnitt 4 *Prinsipper for tilbudsstrukturen i videregående opplæring* beskrives de prinsipper som skal gjelde for fagutdanningen. BNL støtter prinsippene om fleksibilitet, relevans og desentraliserte tilbud. For BNLs medlemsbedrifter er det svært viktig at utdanningen er relevant for bedriftene og at utdanning tilbys i det alt vesentlige over hele Norge. Å tilby utdanningen over hele Norge vil være en stor utfordring for de mindre fagene.

I avsnittene 6, 7 og 8 omtales høringens oppbygging og innhold, hva som omfattes (avgrensning) og forankring i arbeidslivet. BNL er innforstått med at fylkene ikke har plikt til å gi tilbud til alle innenfor Vg1, Vg2 og Vg3, men for byggenæringen er det viktig at det er nok tilbud over hele landet. Byggenæringen er over alt, i hver minste krok av Norge. Det er derfor for BNL uforståelig at departementet ikke har tatt med forslagene om nasjonale/regionale kompetansesentre, og drøftet disse, i høringen. BNL har flere ganger bedt om at slike sentre blir etablert. Det samme har Faglig råd for bygg- og anleggsteknikk gjort i sin Utviklingsredegjørelse 2015/2016 del 2 Oslo 15. april/6. mai 2016, kapittel 6 *SMÅ FAG - KOMPETANSESENTER*. Det yrkesfaglige utvalget for immateriell kulturarv og verneverdige fag har også drøftet behovet for å samle ressursene for de fag som har for få søkere til at det normalt blir opprettet skoleplasser.

Innenfor yrkesfag i dag tilbys det ifølge tilbudsstrukturen omtrent 200 lærefag. I virkeligheten tilbys det undervisning i mellom 50 og 100 lærefag rundt om i landet. Det betyr at om lag 100 lærefag har få eller i det alt vesentlige ingen tilbud. For Bygg- og anleggsteknikk er det noen store fag og mange små. For utdanningsprogrammet Bygg- og anleggsteknikk er det i realiteten kun de største fagene som har tilbud i alle fylker.

I figuren⁷ nedfor kan vi se at det kun er to lærefag med mer enn 1 000 løpende lærekontrakter, Tømmerfaget (3 372) og Rørleggerfaget (1668). Det er to lærefag som har mellom 500 og 1 000 løpende lærekontrakter, Anleggsmaskinførerfaget (913) og Betongfaget (514). Det er fire lærefag som har mellom 200 og 500 løpende lærekontrakter og det er 6 lærefag som har færre enn 100 løpende lærekontrakter. Det minste lærefaget, Limtreproduksjon, har i flere år, så vidt BNL bekjent, kun hatt lærlinger i Moelv.

For BNL og byggenæringen er det svært viktig at utdanningstilbud og utdanningskompetanse sikres for lærefag som ikke har nok søkere til å få tilbud på den enkelte skole eller i fylket. Vi

⁷ Utdanningsdirektoratet (2016)

mener at dette løses best ved at bestemte skoler får et regionalt eller nasjonalt ansvar, dvs. blir et kompetansesenter for det aktuelle faget. Senter som har virkeområde på tvers av forvaltningsnivået (fylket), bør drives av det fylket hvor sentret/skolen ligger, men trenger i tillegg klare rammer og avtaler for ansvar og finansiering. Kompetansesentret skal sikre opplæringstilbudet ved at elevene oppholder seg ved sentret i kortere eller lengre perioder, ved at lærerne drar til skoler som mangler lærere i faget og/eller ved ulike nettbaserte opplæringstilbud. De kan også fungere som faglig og pedagogisk nettverk for de som knyttes til skoler etter lektor-II ordningen. Sentrene vil på denne måten fungere som en ressurs for tilbudene i de aktuelle fagene, enten det er for lokale tilbud (hjemskolen) eller for tilbud på de nasjonale/regionale sentrene.

Kompetansesentrene bør også ha ansvar for programfaget i Vg2 for de fag som i dag er særløpsfag.

BNL frykter at de små fagene vil forsvinne dersom de ikke tas vare på og gis et tilbud gjennom kompetansesentre. Man må samle kompetansen ett eller færre steder for å utvikle og bevare kompetansen, og for å sikre elevgrunnlaget. BNL mener derfor at kompetansesentre må være en del av en ny tilbudsstruktur.

Løpende lærekontrakter i hele landet														
	>1000 løpende lærekontr.			500-1000 lærekontr.		200-500 lærekontr.								
	Alle Bygg og anleggsgfag	Tømrer faget	Rør legger faget	Anleggs maskin fører faget	Betong faget	Ventilasjons- og blikken slager faget	Maler faget	Murer faget	Fjell og berg verks faget	Anleggs gartner faget	Vei- og anleggs faget	Kulde-og varme pumpe monter faget	Trevare- og bygg innretnings faget	
Antall	8 132	3 372	1 668	913	514	241	221	215	205	197	195	134	102	
	Bane monter faget	Bygg drifter faget	Feier faget	Tak- og membran tekker faget	Asfalt faget	Glass faget	Stillas bygger faget	Isolator faget	Trelast faget	Industri maler faget	Renholds operatørfaget	Stein faget	Limtre produksjons faget	
Antall	95	86	58	52	47	39	34	25	18	18	11	2	1	

Tabell over løpende lærekontrakter for bygg- og anleggsgfag, inkludert Anleggsgartnerfaget. (Kilde: Utdanningsdirektoratet, 2016)

Veksling i fagutdanning

Den andre viktige saken for BNL, som ikke er med i høringen, er veksling i fagutdanningen. BNL mener det er svært uheldig at heller ikke dette er tatt med i høringen om ny tilbudsstruktur. Vi er klar over at det foregår forsøk godkjent av Utdanningsdirektoratet som ikke avsluttes før i 2018, men det har blitt gjennomført, og blir gjennomført, utprøving innen byggfag i Oppland, Hordaland og Oslo. De deltakende fylkene, fagene, bransjene og BNL har gjort svært nyttige erfaringer gjennom disse forsøkene, og vi mener at erfaringene og resultatene er gode nok til at veksling kan igangsettes for de fagene som ønsker det.

BNL ønsker en innføring av vekslingsmodellen, og mener at alle utdanningsprogram og lærefag som ønsker det skal kunne ha vekslingsløp som gjennomføringsmodell for fagutdanningen. Ønsket om vekslingsløp mellom opplæring i skole (Vg2) og i bedrift (Vg3) og om en forskriftsfestet periode med opplæring i skole/kompetansesenter for lærlinger i 1+3 særløp, er motivert ut fra at den beste læringen skjer i systematisk veksling mellom de to læringsarenaene; skole og bedrift (læring i arbeid).

En vekslingsmodell vil fremme tettere samarbeid mellom skole og næringsliv, og gjøre undervisningen mer praksisrelatert og relevant. Dette er en veksling mellom to læringsarenaer; skole og bedrift. Også andre profesjonsutdanninger, for eksempel lærer og sykepleier gjennomfører undervisningen som en type veksling i praksisperioder i ulike institusjoner under utdanningen.

I en 2+2-modell har skolen ansvar for første delen av utdanningen og bedriften for andre og siste delen. BNL mener at koplingen mellom læringsarenaene i 2+2-modellen er for svak, og at vekslingsmodeller vil gi tettere forpliktende samarbeid mellom læringsarenaene. I en slik modell må skolen få et delansvar sammen med bedriften helt fram til fag- eller svenneprøven er gjennomført.

Skolene og bedriftene må samarbeide om en hensiktsmessig fordeling av læreplanmålene i et vekslingsløp. Med brede fag er det viktig at skolen gir opplæring i læreplanmålene bedriftene ikke kan tilby relevante arbeidsoppgaver i. Skolenes verksted vil derfor være en viktig del av utdanningen og må ikke reduseres eller nedlegges med den begrunnelsen at «all praksis skjer i bedriftene». Tvert imot må verksteder rustes opp for å kunne tilby elevene relevant opplæring i hele fagets bredde.

Det er avgjørende at Kunnskapsdepartementet er tydelige på at fag- og timefordelingen skal kunne benyttes fleksibelt, slik at man kan undervise i yrkest teori og fellesfag gjennom hele det fireårige opplæringsløpet. Det er også viktig at de faglige rådene og yrkesopplæringsnemndene i realiteten er rådgivende ekspertorgan for innføring av slike modeller i fylkene.

BNL mener at en vekslingsmodell vil bedre læringsutbyttet for elever og lærlinger, virke motiverende og øke gjennomføringen i videregående opplæring. Slik vi ser det er dette den beste måten å utdanne dyktige og selvstendige fagarbeidere på innenfor byggfagene og anleggsgartnerfaget. Både vekslingsforsøk og annen erfaring viser at det beste læringsutbyttet oppnås for elever og lærlinger i en veksling mellom læringsarenaer, veksling mellom teori og praksis og praksisnær undervisning. Det samme viser forskning. BNL viser til gode erfaringer og positive resultater med vekslingsforsøkene som har vært utført i flere fylker.

For anleggsgagene ønsker BNL fortsatt 2 år i skole og 2 år i bedrift som utdanningsmodell. BNL begrunner ønsket med at elevene må lære sikker og rasjonell bruk av masseforflytningsmaskiner. Bruk av masseforflytningsmaskiner er kjernekompetanse for alle Anleggsgagene, som elevene må beherske før de kan begynne opplæringen i bedrift. På grunn av hensynet til sikker opplæring trenger elevene lukkede øvingsområder for å lære og beherske de ulike typer masseforflytningsmaskiner. Bedriftene er avhengige av at lærlingene har denne kunnskapen og sertifisert sikkerhetsopplæring, før de begynner i lære.

BNL er fullt klar over at det i flere tilfeller vil være utfordrende å skaffe nok lære plasser, men vi forventer at det offentlige vil gå foran ved å kreve fagarbeidere i utførelseskontrakter, og at det skal være lærlinger på alle kontraktene. Videre arbeider BNL sammen med bransjene om å igangsette et større rekrutteringsarbeid. Det er av nasjonal interesse at byggenæringen klarer å rekruttere nok arbeidskraft for å kunne løse sine oppgaver, og myndighetene burde være med på å finansiere et slikt arbeid, på samme måte som myndighetene finansierer arbeidet med å rekruttere til helsesektoren og utdanningene der.

Byggenæringens produksjon endrer seg, med blant annet mer prefabrikasjon og montasje av større bygningsdeler. BNL har derfor søkt om etablering av et nytt lærefag; Byggmontasjefaget (faget omtales i fjerde del).

Tredje del - Kommentarer til forslaget om fordypninger i Vg3 – læretid i bedrift

Som egen del av høringen om ny tilbudsstruktur har departementet på høring forslag om mulighet til fordypning i lærefaget i Vg3 – læretiden i bedrift. Faglig råd for bygg- og anleggsteknikk har i sin Utviklingsredegjørelse foreslått to typer fordypning, omtalt i kapittel 5. *BREDE FAG MED FORDYPNING.*

- BNL støtter høringens forslag til fordypning i de lærefag hvor fageierne ønsker det, hvor fordypningen er en del av lærefaget.

Fordypning som en del av lærefaget

BNL støtter høringens forslag til fordypning i de lærefag hvor fageierne ønsker det, og hvor fordypningen er en del av lærefaget. Dette ba BNL om allerede i brevet av 1. september 2010.

Utgangspunktet for forslaget er behov for å beholde brede og robuste lærefag, men med mulighet til noe spissing i læretiden etter bedriftens produksjon. BNL ser på denne muligheten som en måte å beholde brede fag på, og samtidig klare å tilpasse fagene raskere til de endringer som foregår i næringen, uten å måtte søke om nye lærefag. Det vil gi større fleksibilitet.

For BNL var det avgjørende at fordypningen skulle beskrives i lærefagets læreplan, og at det skulle være enkelt å innføre, endre/justere og eventuelt fjerne fordypningen. En annen avgjørende forutsetning var at fordypningen skulle ligge som en mulighet for alle fag, men skulle kun innføres for de fag hvor fageierne samlet ønsket det.

Vi registrerer at departementet har lagt til grunn for sitt forslag at det ikke skal være enklere å etablere en fordypning enn det er å etablere et nytt lærefag, eller endre et lærefag. Da faller etter BNLs mening en del av begrunnelsen for fordypningen bort, som fra vår side var at det skulle være enkelt å etablere en fordypning som alternativ til større, og ofte tidkrevende, endringer i lærefagene.

Muligheten til fordypning i eksisterende lærefag er også en mulighet til å begrense behovet for nye lærefag. Det er i dag mange lærefag innen bygg og anlegg, og Faglig råd for bygg- og anleggsteknikk får stadig forespørsler og ønsker om nye lærefag på smale områder, hvor det er mer naturlig med en fordypning i et eksisterende lærefag. For BNL er det viktig at lærefagene har den nødvendige bredden, altså at innholdet i fagene er relevante i et lengre perspektiv med forventet teknologisk og strukturell utvikling.

Generelt er det viktig at alle lærefagene har en størrelse og bredde som gjør dem robuste og omstillingsdyktige. Med brede lærefag med fordypninger kan fagarbeideren lettere veksle mellom

flere ulike bransjer og bedrifter. Kvalifikasjonene utdanningen gir den enkelte må være slik at den enkelte ikke blir "innelåst" dersom teknologi og arbeidsmåter endrer seg, samtidig som kvalifikasjonen må være så god at den er etterspurt. For arbeidsgivere vil innføring av fordypninger kunne bidra til et bredere rekrutteringsgrunnlag.

BNL ønsker at denne mulighet til fordypning i lærefaget blir innført, og at fordypningen dokumenteres på vitnemålet. Vi ønsker ikke at fordypningen påføres fag-/svennebrevet.

- BNL ønsker i tillegg en annen type fordypning, heretter kalt <i>fagområde</i>, for de fag hvor fageierne ønsker det. Fagområder vil her være tilsvarende tidligere lærefag.

Denne andre typen fordypning (fagområde) gjelder hovedsakelig anleggsgagnene.

Faglig råd for bygg- og anleggsteknikk foreslår å samle dagens fem anleggsgagn til ett anleggsgagn med navnet Anleggsteknikk. Fagområdet vil tilsvare dagens lærefag, og rådet foreslår at dette fagområdet påføres fagbrevet. Det er også foreslått nye anleggsgagn, og her er forslaget at disse også inngår i faget anleggsteknikk og at fagområdet påføres fagbrevet.

BNL ønsker at denne typen fordypning innføres. Ved innføring av fagområder for å slå sammen lærefag, som i dette tilfellet, vil fagarbeideren ha flere jobbmuligheter i fremtiden og dette kan øke hans/hennes fleksibilitet i utdanningen og innenfor fagene som er beslektet.

Vi foreslår at betegnelsen for denne typen fordypning endres fra *fordypning* til *fagområde*, for å unngå uklarheter og misforståelser. Vi anbefaler derfor at det brukes to forskjellige begreper. En fordypning som omfatter et lærefag (jf. Anleggsteknikk), omtales som "fagområde", mens en fordypning i lærefaget (jf. departementets forslag) omtales som "fordypning".

Fjerde del - De enkelte forslagene som gjelder Bygg- og anleggsteknikk

1.1. Vg1 Bygg- og anleggsteknikk

BNL støtter forslaget om at Vg1 Bygg- og anleggsteknikk beholdes som samlet inngang til bygg og anlegg.

BNL er fornøyd med dagens inngang til utdanningsprogrammet Bygg- og anleggsteknikk med et samlet Vg1 for bygg og anlegg. Den brede inngangen til programmet er viktig, blant annet for å møte elever som har ulike forutsetninger og interesser. Dette er et krevende år for elevene, skolene og lærerne, og læreplanen må derfor ha en mer generell bygg- og anleggsgagnlig karakter med muligheter for lokal tilpasning.

BNL støtter forslaget om Vg1 Bygg- og anleggsteknikk beholdes som i dag, med tillegg av de fag som kommer som del av gjennomgang av tilbudsstrukturen. Det er foreslått nye deler under Anleggsteknikk, et nytt Byggmontasjefag og at Anleggsgartnerfaget flyttes til Bygg- og anleggsteknikk. Disse endringene medfører at læreplan for Vg1 må endres. Dette vil vi utdype i

den kommende høringen om læreplanene, og vi forutsetter at vi som parter blir delaktige i utviklingen av de nye læreplanene.

BNL ønsker hovedsakelig store robuste fag fra Vg2. Samtidig er det viktig at oppdeling av fagene hverken blir altfor brede eller for smale med tanke på at bedriftene innen byggenæringen skal gi opplæring til elever.

- BNL mener at det er viktig at fageierne kan presentere sine fag for elevene i Vg1 slik at elevene kan gjøre mer kvalifiserte valg til Vg2.

De fleste av bransjeforeningene i BNL er bekymret for rekrutteringen til sine fag. Dette gjelder særlig for fag som ofte ikke får egne tilbud i Vg2 fordi det er for få elever til fulle klasser (12-15 elever). BNL deler denne bekymringen. BNL forventer imidlertid at søkingen vil ta seg opp, blant annet som følge av endringer i lov om offentlige anskaffelser (lærlingsklausul og krav til fagarbeidere i prosjektene). Dette betyr at med en bred inngang til bygg- og anleggsteknikk med Vg1, må Vg2 og programområdene bli mer fagspesifikke. Dette vil være viktig for rekrutteringen til bygg- og anleggsteknikk.

1.2. og 1.3. Deling av Vg2 Byggteknikk til Vg2 Tømrer og Vg2 Betong og mur

- BNL støtter forslaget om at dagens Vg2 Byggteknikk deles i en del; Vg2 Tømrer, og en del; Vg2 Betong og mur.
- Vg3 Tømrer må bygge på Vg2 Tømrer
- Vg3 Betong og Vg3 Mur må bygge på Vg2 Betong og mur

Generelt for alle fagene mener BNL at det er behov for tidligere spesialisering i Vg2. En deling av flere av dagens Vg2 programområder støttes av BNL. Det vil etter vår mening styrke det faglige innholdet på Vg2, slik at elevene kan bruke tid på utdanning i ønsket lærefag.

BNL er fullt ut klar over at dette vil kunne skape nye utfordringer i å rekruttere nok elever og lærlinger til fagene. Vi er allikevel av den oppfatning at kvaliteten og innholdet på utdanningen i fagene må gå foran, og at det deretter arbeides hardt og målbevisst med å rekruttere nok elever og lærlinger til fagene og næringen. Ved en oppdeling av Vg2 Byggteknikk, vil det faglige innholdet bli styrket i fagene i de nye programområdene; Vg2 Tømrer og Vg2 Betong og mur. Dette vil også lette gjennomføringsmodellen med veksling mellom skole og bedrift, slik fageierne ønsker. Denne delingen vil være bærekraftig ved at rekruttering til fagene Tømrer og Betong og mur etter vår mening vil øke.

Tømrerfaget er så stort at det vil kunne tilbys som eget Vg2 i alle fylker. Faget er det største og har flest lærekontrakter i utdanningsprogrammet. Elever som ønsker å utdanne seg innen tømrerfaget, vil mest sannsynlig velge 1+3 veksling. Det er meget viktig at det legges til rette for at tømrerfaget kan gjennomføres som 1+3 veksling, samtidig som det opprettholdes muligheten til Vg2 Tømrer der det er behov for det.

I forslaget er Stillasbyggerfaget lagt sammen med Tømrerfaget i det nye Vg2 Tømrer. BNL mener det er viktig at Vg2 Tømrer skal være et rent Tømrerfag. BNL støtter derfor eget Vg2 for

Tømrerfaget, og det betyr at Stillasbyggerfaget må flyttes ut og bli særlopsfag, slik at Vg2 Tømrerfaget blir enfaglig, på samme måte som forslaget for Rørleggerfaget, se nedenfor.

BNL støtter forslaget om etablering av eget Vg2 for Betong og mur. De to fagene har en del felleselementer, som for eksempel noe bruk av de samme materialene, sand og sement. Begge fagene ønsker seg hvert sitt Vg2 løp, men de har per i dag ikke nok søkere til å opprette egne Vg2. Ved å samle betong og mur i eget Vg2, vil begge fagene kunne tilbys over hele landet, og det kan igjen føre til økt rekruttering. Ikke for lang reisevei er alltid et spørsmål når elevene skal velge Vg2, selv om en del elever vil måtte reise eller flytte på internat for å få gjennomført utdannelsen de har valgt. Denne problemstillingen vil gjelde de fleste fagene i strukturen.

Elever som ønsker å utdanne seg innen både betong og mur, vil mest sannsynlig velge 1+3 veksling. Men det er samtidig viktig å opprettholde et tilbud innen betong og mur på Vg2 for de som ønsker det. BNL mener den nye strukturen vil føre til økt rekruttering til fagene, og på så kort sikt som mulig ønsker BNL at fagene får egne Vg2.

Det er foreslått at det skal kunne krysses fra mur og Betong til Stillasbyggerfaget. Ved en flytting av Stillasbyggerfaget kan det være nødvendig med mulighet for kryssing til faget også fra Tømrerfaget. BNL støtter forslaget om mulighet til kryssløp for dette faget.

I Forskrift til opplæringsloven, § 11-13. *Tidligere bestått fag- eller svenneprøve i Kunnskapsløftet, står det at Bestått fag- eller sveineprøve i fag som bygger på det same Vg2 som det aktuelle lærefaget, blir godskrive med 3 år i læretida for lærlingar og i praksistida for praksiskandidatar.*

Ved en oppsplitting av Vg2 Byggteknikk i Vg2 Betong og mur og Vg2 Tømrer, ønsker BNL opprettholdelse av dagens ordning. For eksempel hvis en elev/lærling går Vg2 tømrer og avlegger svenneprøve i Tømrerfaget, skal vedkommende fortsatt bare trenge ett års praksis for å ta fag-/svennebrev i betong- eller murerfaget, etter avlagt svenneprøve i Tømrerfaget. De tre fagene er konstruksjonsfag, og vi mener at dagens ordning må opprettholdes ved en splitting av Vg2 Byggteknikk, og at § 11-13 justeres tilsvarende.

1.4, 1.5, 1.6. og 1.7. Deling av Vg2 Klima-, energi- og miljøteknikk til Vg2 Rør og Vg2 Ventilasjon, taktekking og membran

- BNL støtter forslaget om at dagens Vg2 Klima-, energi- og miljøteknikk deles i en del; Vg2 Rør, og en del; Vg2 Ventilasjon- og blikkenslagerfaget, og Tak- og membrantekkerfaget.
- BNL ønsker også at Isolatørfaget tilføres det nye Vg2, sammen med Ventilasjon- og blikkenslager, Tak og membran, som BNL ønsker skal få navnet Vg2 Klima-, energi- og miljøteknikk.
- Vg3 Rør må bygge på Vg2 Rør
- Vg3 Ventilasjon- og blikkenslager må bygge på Vg2 Klima-, energi- og miljøteknikk.
- Vg3 Tak og membran må bygge på Vg2 Klima-, energi- og miljøteknikk
- Vg3 Isolasjon må bygge på Vg2 Klima-, energi- og miljøteknikk.

Ved en oppdeling av det gamle Vg2 Klima-, energi- og miljøteknikk, vil det faglige innholdet bli styrket i de to nye programområdene. BNL støtter at det ene programområdet blir Vg2 Rør.

BNL støtter at det andre programområdet omfatter Ventilasjon- og blikkenslagerfaget, Tak- og membrantekkerfaget og Isolatørfaget. BNLs bransjeforeninger innen disse fagene ønsker å beholde navnet fra det gamle programområdet, det vil si at de ønsker å beholde navnet Klima-, energi- og miljøteknikk. BNL støtter dette.

BNL mener at delingen av det gamle programområdet vil lette en gjennomføringsmodell med veksling mellom skole og bedrift, slik fageierne ønsker.

Rørleggerfaget er så stort at det vil kunne tilbys som eget Vg2 i alle fylker. Faget er det nest største lærefaget i utdanningsprogrammet. Elever som ønsker å utdanne seg innen Rørleggerfaget, vil mest sannsynlig velge 1+3,5 veksling. Det er viktig at det legges til rette for at Rørleggerfaget kan gjennomføres i en 1+3,5 veksling, samtidig som det opprettholdes muligheten til Vg2 Rør der det er behov for det.

En samling av Ventilasjons- og blikkenslagerfaget, Tak- og membrantekkerfaget og Isolatørfaget i eget Vg2 vil føre til at disse fagene vil kunne få tilbud over hele landet, og det kan igjen føre til økt rekruttering.

BNL støtter forslaget om at Vg3 Isolatørfaget endrer status fra særløpsfag til 2+2-fag.

Elever som ønsker å utdanne seg innen Ventilasjons- og blikkenslagerfaget og Tak- og membrantekkerfaget og Isolatørfaget vil mest sannsynlig velge 1+3 veksling. Det er samtidig viktig å kunne opprettholde et tilbud innen Ventilasjons- og blikkenslagerfaget og Tak- og membrantekkerfaget og Isolatørfaget på Vg2 der det er behov for det.

For disse fagene og de andre mindre fagene er det en bekymring for hvordan de skal klare å rekruttere når de større fagene flyttes ut av dagens Vg2. I den nye tilbudsstrukturen vil de nye Vg2 programområdene ha færre fag. Det er derfor avgjørende at fagene kan få være synlige tidligere i utdanningen, dvs. at fagene må få kunne presentere seg allerede i Vg1. Elevene vil da lettere kunne ta riktige valg for Vg2. Det vil være særdeles viktig at fylkene og myndighetene ellers lytter til næringen og de enkelte bransjer når de skal dimensjonere tilbudene i fylkene og på de enkelte skolene.

Yrkesfaglig fordypning (YFF)

- BNL mener at det skal være flest mulig enfaglige Vg2 programområder. Samtidig må Yrkesfaglig fordypning (YFF) brukes til å perfektionere seg i ønsket lærefag, der hvor Vg2 programområdet inneholder flere enn ett lærefag.

Departementet spør i høringen om de mulighetene som ligger i programfaget Yrkesfaglig fordypning (YFF) kan brukes istedenfor å splitte dagens programfag. BNL ønsker at det skal være flest mulige enfaglige Vg2, men der hvor det per i dag vil være Vg2 med flere fag, er selvsagt YFF viktig å bruke til å perfektionere seg i ønsket lærefag.

1.8. Bør Renholdsoperatørfaget endres fra 2+2-modell til særløp (1+3-modell)?

- BNL støtter forslaget om å endre Renholdsoperatørfaget fra 2+2-modell til særløp.

For å opprettholde dette faget, ser BNL det som nødvendig at faget blir et særløpsfag og at kompetansemålene i Vg2 gjennomføres på eller i samarbeid med skole eller et nasjonalt kompetansesenter.

For Malerfaget er det også positivt at Renholdsoperatørfaget endres til et særløpsfag, slik at man i større grad kan rendyrke overflatebehandling og maleteknikk.

1.9 Treteknikk og 1.10 Limtreproduksjonsfaget, Vg3 Trelastfaget og Vg3 Trevare- og bygginnredningsfaget. Bør det etableres et felles Vg3 Treindustri for de eksisterende lærefagene, der disse blir fordypningsområder?

- BNL støtter å samle trefagene i ett felles Vg2.

Det foreslås å slå sammen Møbelsnekker med de øvrige fagene som i dag ligger på Vg2 Treteknikk. BNL mener dette er en god løsning, og er i praksis det samme som vi hadde før innføringen av Kunnskapsløftet. Oppsplittingen av snekkerfagene førte den gang til at mange fylker valgte å tilby enten Møbelsnekker på Vg2 Design og trearbeid, eller Vg2 Treteknikk. Mange fylker slet med å fylle klassene, særlig på Vg2 Design og trearbeid, og i mange fylker finnes det i dag ikke tilbud om utdanning innen snekkerfagene på Vg2-nivå. Det vil si at snekkerfagene tapte på de endringene som ble gjennomført ved innføringen av Kunnskapsløftet.

Den foreslåtte sammenslåingen vil derfor etter BNLS mening bidra til et mer robust tilbud, og mulighet for tilbud flere steder i landet. Ved noen skoler har man tilbudt både Vg2 Treteknikk og Vg2 Design og trearbeid, og undervisningen har i praksis foregått i fellesskap. Dette forteller oss at en sammenslåing vil være uproblematisk.

I høringen er det foreslått eget Vg3 for Møbelsnekker og resten felles i Treindustri.

Spørsmålet om fordypning, vil være avgjørende for hvordan Vg3 må utformes.

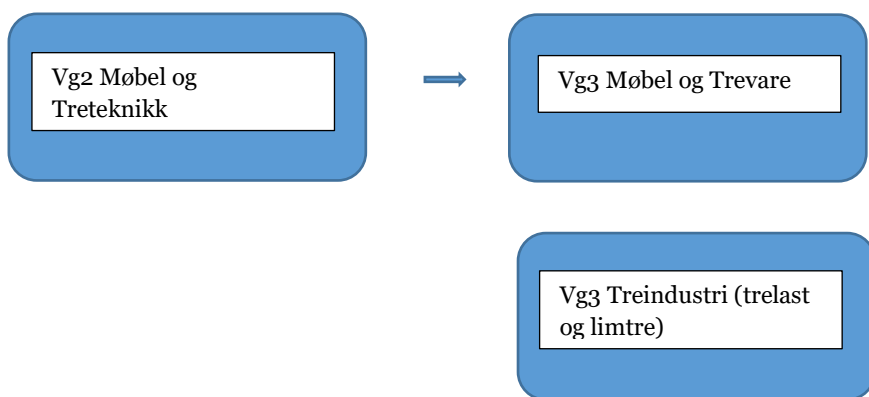
BNL velger derfor å beskrive to ulike løsninger, den ene forutsatt mulighet for fordypning, den andre ikke. I begge tilfellene legger BNL til grunn at Møbelsnekkerutdanningen legges til Vg2 Møbel og treteknikk, slik det er foreslått.

For BNL er det viktig at fag må ha nær tilknytning til hverandre, det vil si at trevaresnekkeren har mer til felles med møbelsnekkeren, enn med Trelast og Limtre.

BNL vil derfor ikke støtte forslaget som ligger i høringen, med et felles Vg3 Treindustri.

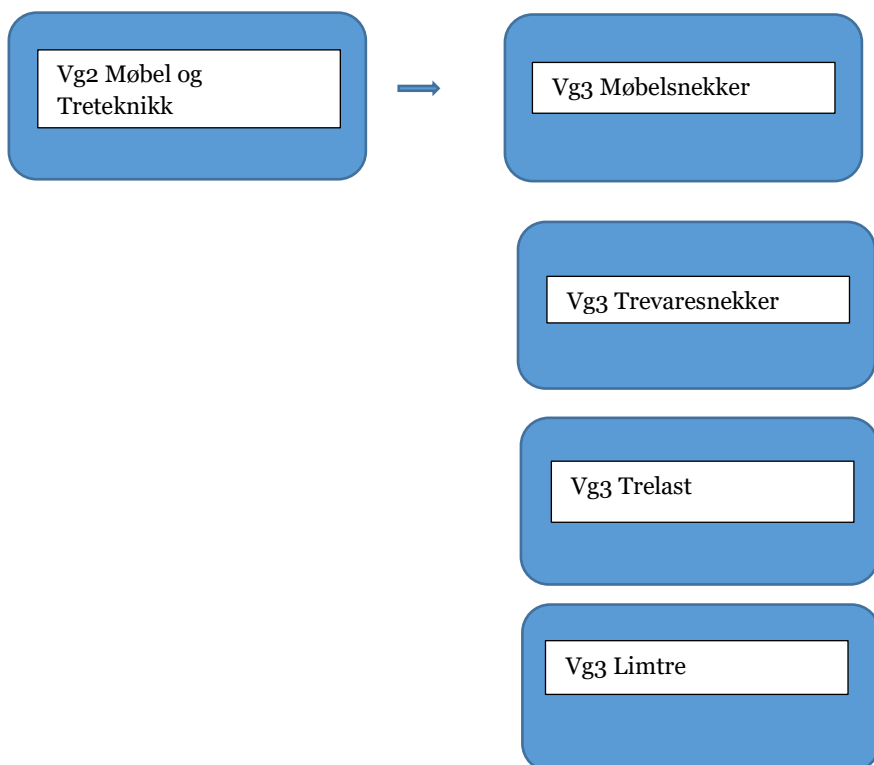
BNL ønsker å fremme to forslag, ett med fordypning og ett uten. Med fordypning vil BNL støtte etablering av Vg2 Møbel og treteknikk, som fører til Vg3 Møbel og trevare og Vg3 Treindustri (trelast og limtre).

Med fordypning:

Dersom det ikke blir fordypning vil BNL støtte etablering av Vg2 Møbel og treteknikk, som fører til Vg3 Møbelsnekker, Vg3 Trevaresnekker, Vg3 Trelast og Vg3 Limtre.

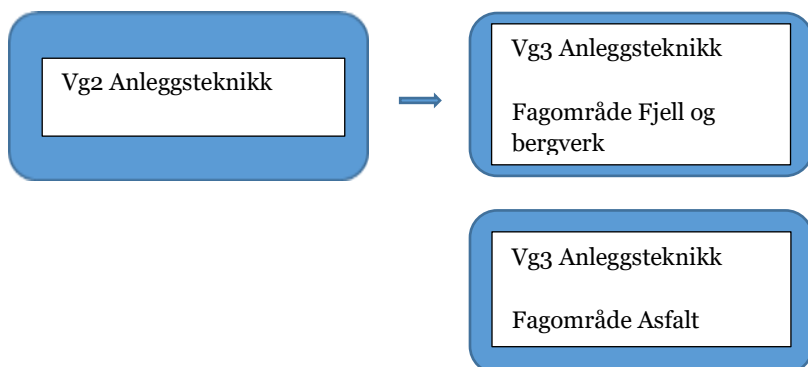
Uten fordypning:

1.11 Bør det etableres et felles Vg3 Anleggsteknikkfag for de eksisterende lærefagene, der disse blir fordypningsområder?

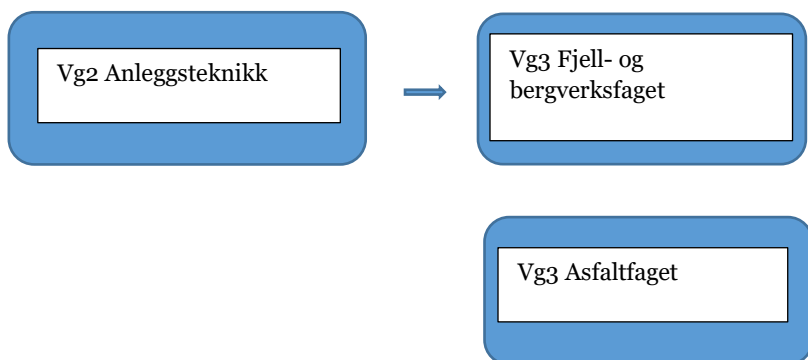
BNL viser til det faglige rådets forslag i utviklingsredegjørelsen. Rådets forslag, som fageierne sto bak, var at Anleggsgfagene samles til ett lærefag, hvor de tidligere fagene er lik en fordypning. Eksempler på fordypninger, altså fagområder som omtalt i høringssvarets tredje del, er Asphalt, Anleggsmaskinfører etc. Man vil da bli for eksempel Anleggsteknikker med fagområde Asphalt. Dessverre har ikke departementet drøftet rådets forslag i sin høring.

Fag til Fagområde (eksempel):

Dersom denne typen fordypning ikke gjennomføres, er det ikke aktuelt for BNL å slå sammen Anleggsgfagene til ett fag. Da må de enkelte fagene fortsette som i dag, i tillegg til de nye foreslåtte fagene.

Uten fagområder (eksempel):

1.12 Bør det etableres et fordypningsområde på Vg3 i Veidrift- og veivedlikehold?

- BNL støtter forslaget om etablering av fordypningsområde (fagområde) på Vg3 i Veidrift- og veivedlikehold, under den forutsetning som er beskrevet ovenfor.

1.13 Bør det etableres et fordypningsområde på Vg3 i Anleggsrørleggerfag?

- BNL støtter forslaget om etablering av fordypningsområde (fagområde) på Vg3 i Anleggsrørleggerfaget, under den forutsetning som er beskrevet ovenfor.

BNL støtter forslaget om at Anleggsgartnerfaget flyttes fra utdanningsprogrammet Naturbruk til utdanningsprogrammet Bygg- og anleggsteknikk.

Anleggsgartnerfaget blir del av Vg1 Bygg- og anleggsteknikk. Anleggsgartnerfaget må få eget Vg2 programområde og Vg3 Anleggsgartnerfaget skal bygge på Vg2 Anleggsgartnerfaget.

BNL støtter forslaget om felles Vg2 Overflateteknikk.

- BNL støtter etablering av Vg2 Overflateteknikk
- BNL ønsker Vg3 Overflateteknikk med fordypningsområder som bygger på Vg2 Overflateteknikk.

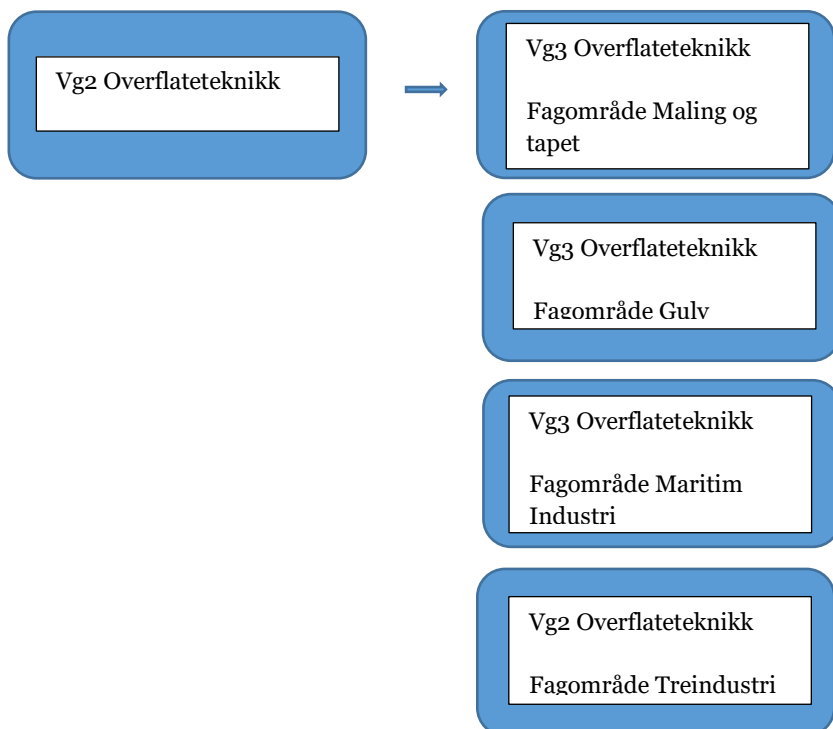
Materialbruk og teknikker i byggenæringen har endret seg raskere enn Malerfagenes utvikling de senere årene, og man ser også store endringer fremover. Bruk av helt eller delvis ferdigproduserte og ferdigbehandlede materialer i tre, gips, mur og stål stiller andre krav til malerne. Industrien etterspør også kompetanse på overflatebehandling som ikke eksisterer i dag, og som BNL mener den nye tilbudsstrukturen bør ta høyde for. Ny teknologi og nye digitale verktøy har kommet også i malerbransjen. Man ser en sped begynnelse på bruk av droner blant annet. I neste omgang, når læreplanene skal utformes, blir det digitale skiftet et viktig element.

Et annet område med stort behov for kompetanseløft er innen bygningsvern og dekor. I hele landet er det en svært stor eksisterende bygningsmasse som skal renoveres og rehabiliteres, uten at bransjen besitter tilstrekkelig kompetanse til dette. Det har stor samfunnsmessig betydning å bygge opp solid utdanning på dette fagområdet.

Nytt fagbrev: Overflateteknikk med fordypningsområder (fagområder)

Forutsatt at fordypinger blir innført, ønsker BNL ett felles Vg3 for Overflateteknikk med fordypningsområder innen Maling og tapet, Gulv, Maritim Industri, og Treindustri.

Med fordypning:

BNL ønsker at dette skal føre frem til svennebrev med yrkesbetegnelse Overflateteknikkfaget, og at fordypinger bør fremkomme på svennebrevet. Vi mener at overflateteknikk er en bedre beskrivelse av faget slik det ser ut i dag. Faget inneholder flere læremål enn det som gjelder maling. Gulvlegging og tapet er blant annet sentralt i faget, noe dagens navn ikke tar opp. Faget handler dessuten om mer enn forskjønnelse. Det handler i stor grad om å verne overflaten og dets underlag i hele byggets levetid. Overflateteknikk vil være en mer dekkende beskrivelse av fagets innhold og fagarbeiderens arbeidsoppgaver. BNL mener at dette vil få stor betydning for å heve fagets status både i skolen og samfunnet, og at dette på sikt kan bidra til økt rekruttering.

Dersom fordypning ikke gjennomføres, ønsker BNL å beholde dagens fagstruktur. Samtidig mener BNL at Malerfaget bør skifte navn til Overflateteknikk uansett utfall av fordypning eller ikke.

Særløpsfagene

BNL har ingen spesielle oppfatninger om strukturen til de foreslåtte særløpsfagene, med unntak av at dersom ikke nasjonale/regionale kompetansesentre innføres, vil de fleste av disse fagene få dårlig tilbud.

Dersom de foreslåtte fagene; Bøkker-, Orgelbygger-, Tredreier-, Treskjærer- og Trebåtbygger flyttes til Vg1 Bygg- og anleggsteknikk, vil fagene etter BNLs mening få svært dårlige tilbud. Det beste vil være at disse fagene flyttes til nytt utdanningsprogram – Tradisjonshåndverk, hvor fagene vil kunne få oppmerksomhet, og ikke minst kvalifiserte lærere, under forutsetning av at det etableres nasjonale/regionale kompetansesentre.

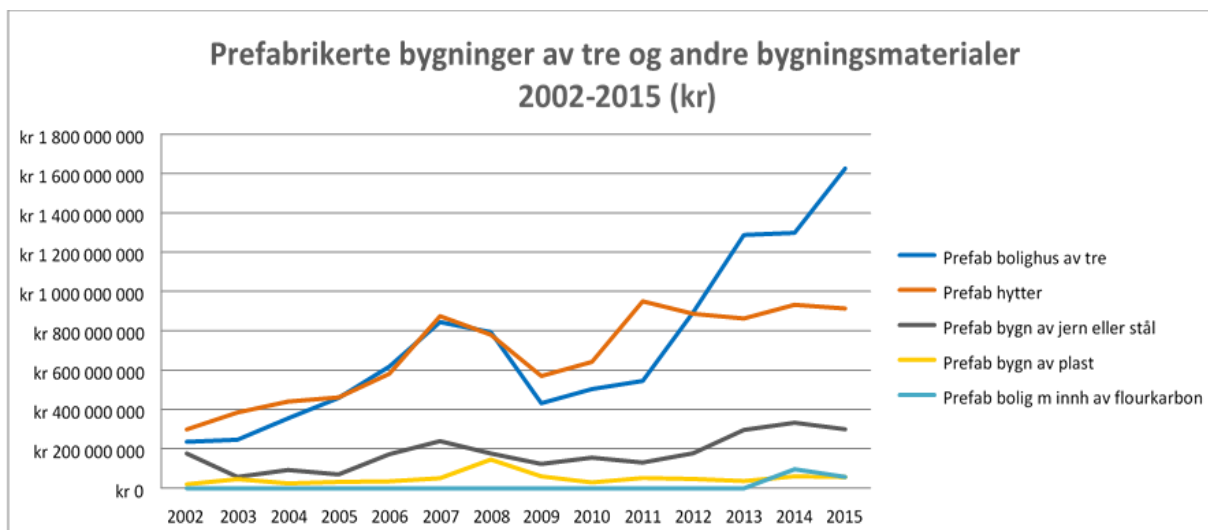
Nytt særløpsfag: Byggmontasjefaget

BNL ønsker å opprette et nytt fag, Byggmontasjefaget, under utdanningsprogrammet Bygg- og anleggsteknikk (BA).

Bygging med store prefabrikkerte konstruksjonsdeler av betong, stål og tre har vært i betydelig vekst de siste tiårene. Mye av byggingen flyttes fra byggeplass til haller og verksteder, og monteres deretter på byggeplass. Et eksempel på dette er utbyggingen av den nye terminalen på Gardermoen. Det er særdeles viktig at denne gruppen medarbeidere på byggeplassene har nødvendig kompetanse. Det er derfor behov for fagutdannede med grunnleggende kompetanse i montasje av store, tunge og til dels statisk kompliserte prefabrikkerte elementer. Da er løsningen nytt lærefag; Byggmontasjefaget. En slik utdanning tilbys ikke i dag. Fagarbeidere som i dag monterer store volumelementer/konstruktive elementer i bygget støtter seg på fagbrev fra et eller flere av de eksisterende byggfagene, og på den realkompetansen de har ervervet i form av korte spesialkurs (sveis, betongelementmontasje, limstoffer mv.).

Grafen under viser utviklingen i import av prefabrikkerte bygninger og bygningsdeler til Norge fra 2002 til 2015. Som det fremkommer av grafen, har det vært en vesentlig økning i bygging med moduler og prefabrikasjon siden begynnelsen av dette årtusenet. Den viser at behovet for

byggmontører gjelder for så vel de som bygger sykehus og flyplasser, som for de som setter opp bolighus og hytter⁸.

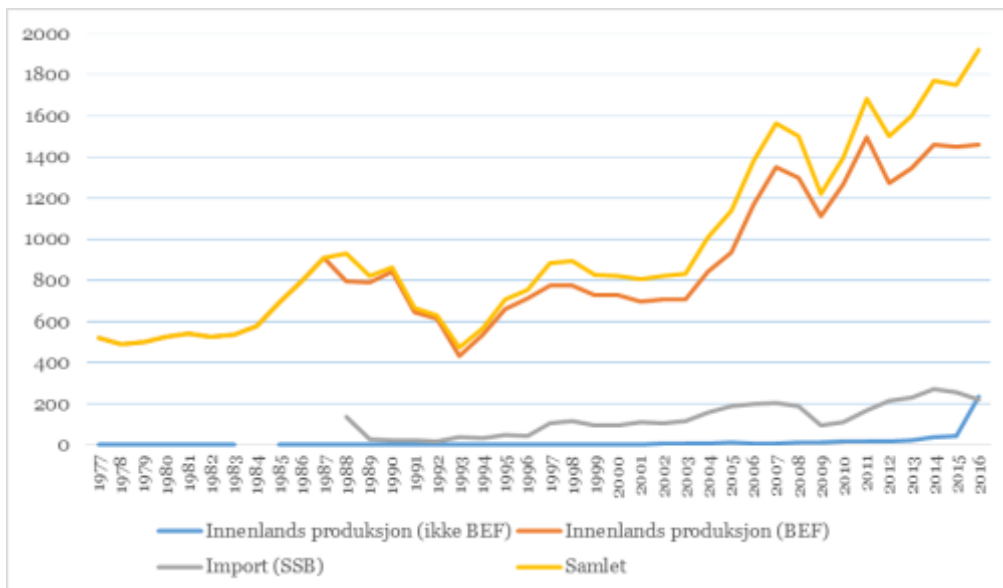

Næringsbygdelen av byggenæringen er på cirka 50 mrd. kr årlig. Bygging i denne delen av næringen består i stor grad av montasje. I tillegg er det elementer av montasje i boligbygging. (Det er normalt ca. 1 ansatt pr million omsatt i næringen.)

I betongelementbransjen alene er det gjennomført systematisk opplæring av mer enn 2 500 montasjeledere, formenn og baser siden 2002. Det er økende etterspørsel etter Betongelementforeningens kurstilbud på området. Prognosesenteret gjør halvårlige vurderinger av hovedmaterialene (tre, stål, betong og betongelementer) til bæresystemet i bygg. For fleretasjes næringsbygg utføres opp mot 70 % av dekkssystemene med betongelementer, for fleretasjes boligbygg (blokk) er andelen opp mot 40 % (Prognosesenteret 2017). Grafen under illustrerer utviklingen i bruk av betongelementer i byggenæringen (venstre akse x tusen tonn pr år).

⁸ SSB

Utviklingen i bruk av betongelementer i byggenæringen, (BEF og SSB 2017)

BNL ber om at det opprettes ett 1+3 løp for byggmontasjefaget. Faget opprettes som særlopsfag, med Vg1 i skole (bygg og anleggsteknikk) og tre år i bedrift. Faget er etterlenget av svært mange som allerede jobber i bedrift og har et behov for å få dokumentert sin kompetanse. Vi ser derfor for oss at faget vil være svært aktuelt for en stor andel praksiskandidater. Da får den enkelte en formell utdanning, og bedriftene får styrket sin totale kompetanse.

Dette nye faget vil ha noe overlapping mot tømrerfaget og betongfaget, samt industrimontørfaget og sveisefaget (TIP). Denne overlappingen vil ikke være utover det normale. Aktuelle fageiere i BNL har drøftet dette, og er enige om avgrensningene i det nye faget.

BNL ber derfor om at det opprettes et lærefag, Byggmontasjefaget, med yrkesbetegnelsen byggmontør, som ivaretar næringens behov for fagarbeidere med denne kompetansen.

Annet

BNL viser forøvrig til våre høringssvar for utdanningsprogrammene Design og håndverk, Elektrofag og Naturbruk.

BNL ønsker også at Kunnskapsdepartementet i gjennomgang av tilbudsstrukturen ser på muligheten for at unge skal få mulighet til å kombinere idrettsfag og yrkesfag. BNL har fått innspill fra idrettslag og andre om at flere unge ønsker seg å ta en utdanning innen bygg- og anleggsteknikk, samtidig som de kan satse på idretten sin. I dag må elevene velge studiespesialisering dersom de ønsker å satse på sin idrettskarriere. Det finnes noen få skoler, BNL bekjent, som tilbyr en kombinasjon av idrettsfag og bygg og anlegg.

Re videregående skole tilbyr elever på bygg og anlegg muligheten til også å ta idrettsfag. Dette har skolen gode erfaringer fra og interessen har vært økende.

Grong videregående skole tilbyr også elever opplæring som kombinerer yrkesfag med toppidrett. Elever ved Grong skole tilbys 4 timer toppidrett Vg1, til de elevene som velger yrkesfaglig utdanningsprogram.

Dersom elever får muligheten til å kombinere idrettsfag med yrkesfag, kan det bidra til at flere gjennomfører skolegangen sin med gode resultater, fordi de får et tilbud tilpasset sine interesser og evner. En satsning på denne kombinasjonen av fag kan bli en god tilvekst til bygg og anlegg, noe byggenæringen i Norge virkelig trenger.

BNL ber om at det legges til rette for en slik satsning skal kunne utvikle seg, da dette også er en viktig del av den nye tilbudsstrukturen.

Vennlig hilsen
Byggenæringens Landsforening

Jørgen Leegaard (sign) direktør

Kildehenvisninger

Rørstad, Børing, Solberg og Carlsten (2017) *NHOs Kompetansebarometer 2017* Oslo: NIFU.

Nettside: <https://www.nho.no/siteassets/nhos-filer-og-bilder/filer-og-dokumenter/kompetanse-og-utdanning/nifuarbeidsnotat-2017-7.pdf>

Byggenæringens Landsforening (2017) *Byggenæringens fremtidsbarometer*. Oslo: BNL.

Nettside: <https://bnl.no/globalassets/dokumenter/rapporter/byggenaringens-fremtidsbarometer.pdf>

Grini, Karlsen og Hauge (2012) *Rapport 2012 Build Up Skills*, Oslo: Lavenergiprogrammet

Nettside: http://www.buildup.eu/sites/default/files/bus_projects/roadmap_in_norwegian.pdf

Andersen, R. K. Jordfald, B. (2017) *Arbeidstakere i byggenæringen i 2008 og 2014*. Fafo-rapport.

Nettside: <http://fafo.no/index.php/nb/om-fafo/nyheter/item/ny-fafo-rapport-arbeidstakere>

Bjørnstad, R. Gjelsvik, M.L. Godøy, A. Holm, I. og Stølen, N.M. (2010) *Demand and Supply of Labor by Education*. Statistisk Sentralbyrå: Rapport 29/2010. Nettside:

https://www.ssb.no/a/english/publikasjoner/pdf/rapp_201039_en/rapp_201039_en.pdf

Utdanningsdirektoratet (2016)

Prognosesenteret (2017) Byggmontasje